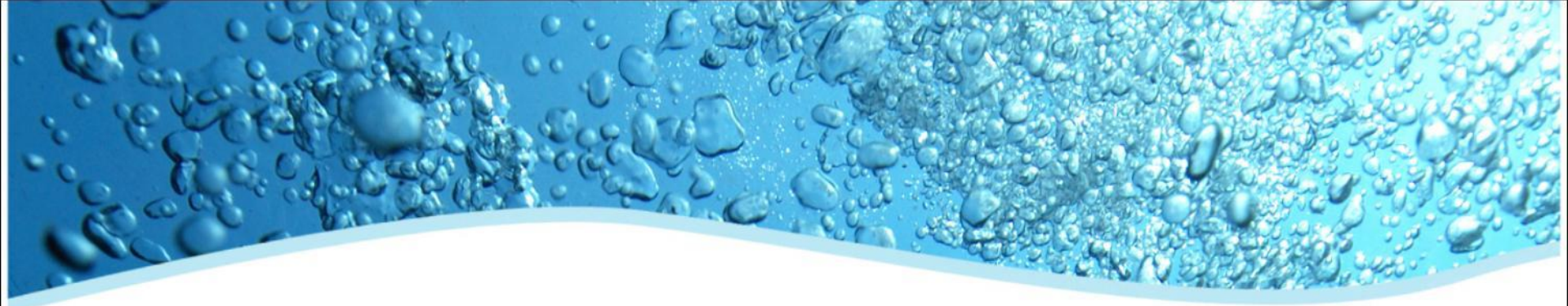

The background of the slide is a close-up, high-angle shot of numerous water bubbles rising from the bottom. The bubbles vary in size, from small pinpoints to larger, more defined spheres. They are set against a deep blue background, which transitions to a lighter, almost white, area at the top where the bubbles are more concentrated. The lighting creates highlights on the surfaces of the bubbles, giving them a three-dimensional appearance.

Liderlik ve Öğretim Liderliği

Öğr.Gör.Demet ZAFER GÜNEŞ

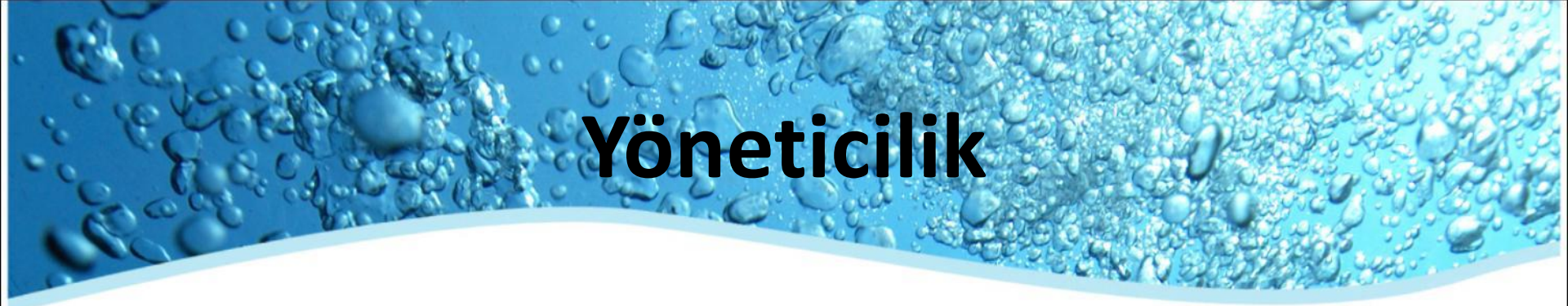

LİDERLİK KAVRAMI

Liderlik; bir statü ya da otorite işlevinden çok, lider ve grup arasındaki karşılıklı etkileşimin niteliği ile ilgili bir işlev olarak, bireyler üzerinde güç sahibi olmaktan çok, onları etkileme sanatıdır.

Liderlik ve yöneticilik birbirlerine yakın kavramlar olmakla beraber eşdeğer sözcükler değildir.

➤ Lider, bir grubu belirli amaçlar etrafında toplayabilen, bu amaçlar için onları etkileme, harekete geçirme yetenek ve bilgilerine sahip kişidir. Yani liderliğin esasını başkalarını etkileyebilme ve onları davranışa yönlendirebilme oluşturmaktadır.

Yöneticilik

- Yönetici ise, başkaları tarafından bulunduğu konuma getirilmiş, başkaları adına çalışan, önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmak için çaba gösteren, işleri planlayan, uygulatan ve denetleyen kişidir.
- Eğitimle kazanılabilir bir beceridir.
- İnsanların doğal yapısı ve kişilikleriyle de ilgilidir.

Liderlikle ilgili yapılan tanımlarda başlıca özellikler şu şekilde özetlenebilir. Liderlik;

- Kişisel özelliklere bağlı olarak sahip olunan güç,
- Karar verme ve verilen kararları uygulayabilme gücü,
- Gruba yön verme ve grup içerisinde eş güdüm sağlama,
- Ortak amaçlar doğrultusunda grubu etkileme ve güdüleme,
- Grupla lider arasında gerçekleşen etkileşim süreci,
- Mevcut amaç, yapı, prosedür ve kuralları değiştirebilme yeteneğidir,

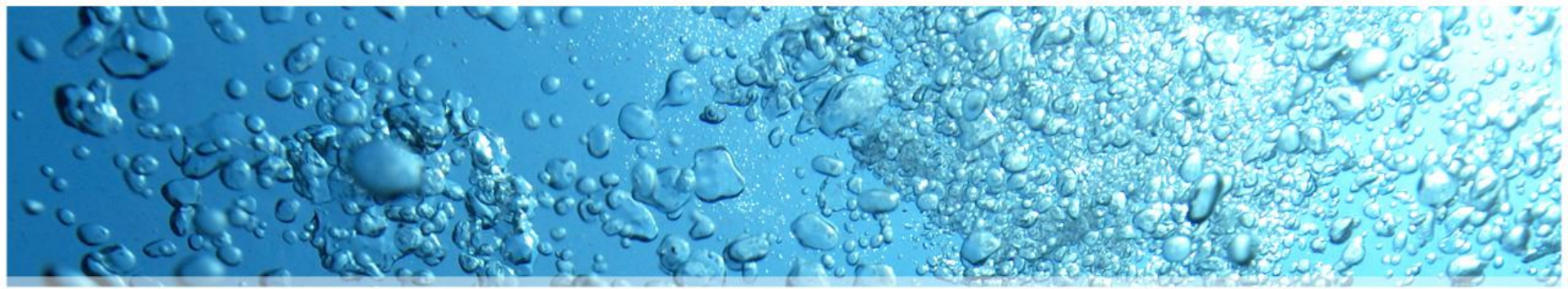
Karşılaştırmalı Yöneticilik ve Liderlik Özellikleri

YÖNETİCİ	LİDER
Yönetir	Yönlendirir
Mevcut düzeni sürdürür	Yenilik peşindedir
Otoritesi statüsünden kaynaklanır	Otoritesi kendisindendir
Yetkileri kendisinde toplar	Aslarını yetkilendirir
İtaati vurgular	Katılımı vurgular
Planlara aşırı bağlıdır	Alternatif yaklaşımlara açıktır
Belirlenmiş amaçlara hizmet eder	Yeni amaçlar ortaya atar
İşi doğru yapar	Doğru işi yapar
Kontrolü vurgular	Güveni esas alır

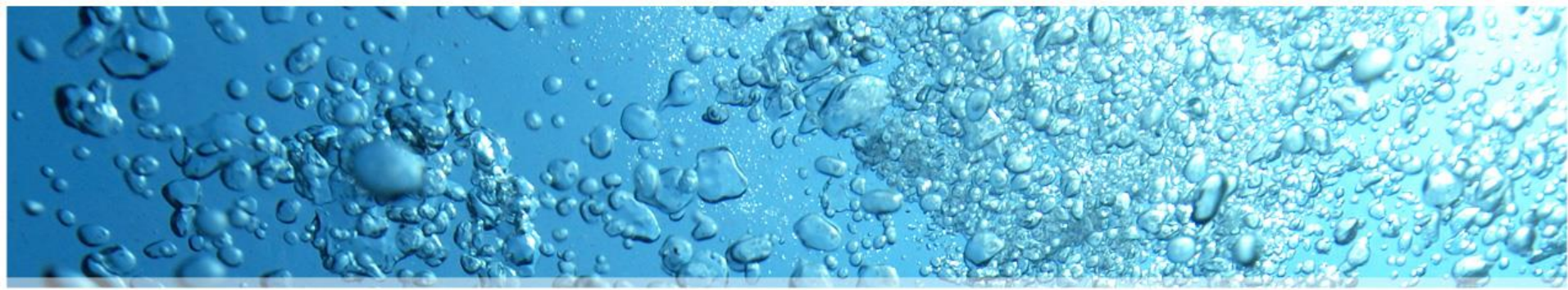
LİDERLİK TEORİLERİ

- **1.Özellikler kuramı:** Bazı belli başlı başarılı olmuş devlet adamları ve askerler araştırılır.
- Bu kuramın hareket noktası “ Lider olunmaz, lider doğulur.” cümlesidir.
- Kuramda liderin fiziksel ve kişisel özelliklerine (yaşına, boyuna, eğitim durumuna, sağlık durumuna) bakılır.

- **2.Davranışsal kuram:** Lider özelliklerini değil lider davranışlarını inceler. Başarılı liderlerin sergilediği davranışlar incelenerek örnek lider profili oluşturulur.

- **3.Durumsal kuram:** Her ortamda ve durumda geçerli liderlik davranışı ya da özelliği yoktur denilmektedir.
- Ortama ve duruma bağlı olarak özellikler ve davranışlar değişir. Farklı ortam ve farklı gruplarda geçerli farklı liderlik davranışları vardır.

LİDERLİK BECERİLERİ

1) TEKNİK BECERİLER:

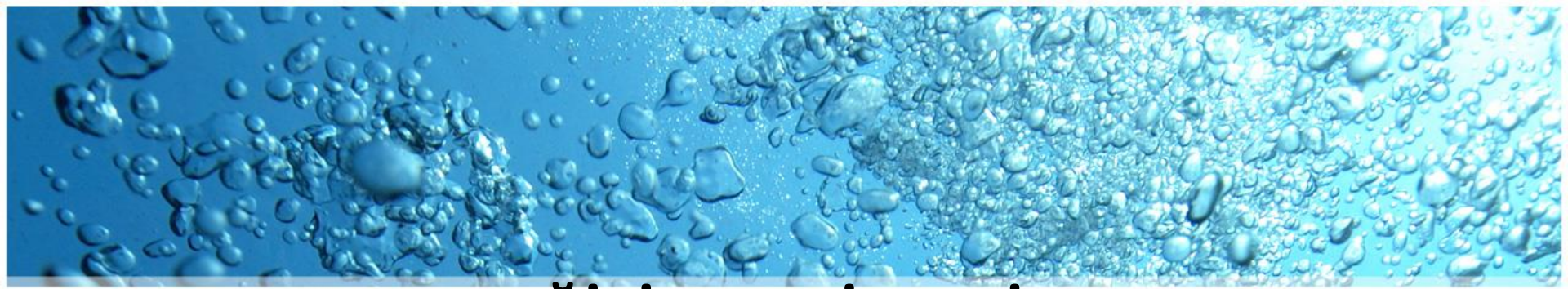
İşi yaptırmada kullanılan süreçlerdir. Bilgisayar programlama, bilgisayar kullanımı, bütçe yönetimi gibi...

2) İNSANCIL BECERİLER:

Bireylerle ilişki sürdürme, birey ve örgüte yardım etme olanağı sağlayan ilişki kurma becerileridir.

3) KAVRAMSAL BECERİLER:

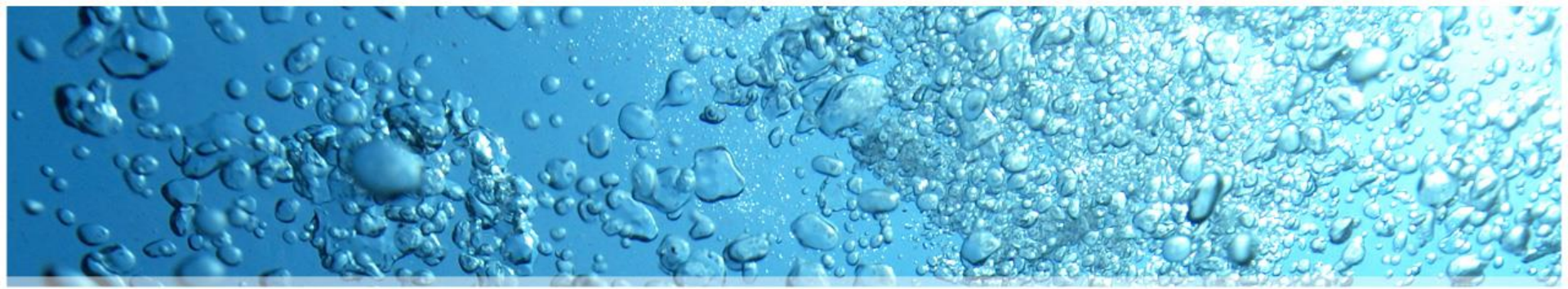
Örgüte bütün olarak bakabilme, alt sistemlerin birbirlerine uyum ve birbirlerine olan karşılıklı bağımlılık ve ilişkilerini analiz imkanını veren beceriler. Tanımlama, ölçülme, öğretme ve öğrenimleri zordur. Üst yönetimde kritik önemdedirler.

EĞİTİMDE LİDERLİK

Eğitim değişmelerin bir aracı olduğu kadar insanları değişen durumlara uyarlama, değişmenin getirdiği bazı sorunlarla baş etmede onları güçlendirme sürecidir. Değişen bir toplumda öğretmene düşen görev ise, öğrencilere liderlik yapmak olduğu kadar onların da liderlik davranışları geliştirmeleri sağlamaktır.

Değişim sürecinde gerekli işlevlerin yerine getirilmesi, liderlerden beklenir. Liderlik konumunda bulunanlar bunu sağlayamadıkları zaman lider olarak kabul görmezler.

Günümüzde liderlerden beklenen, yalnızca bireyleri ortak bir amaca yönelik olarak eyleme geçmede etkilemek değil, bunu yaparken izleyenlerin değerlerini, beklentilerini, duygularını dikkate alarak geleceğe ilişkin **inandırıcı bir vizyon** oluşturmaktır.

BİR LİDER OLARAK ÖĞRETMEN

Bir lider olarak öğretmenin, öğrencilere **öğrenme hevesi kazandırması** ve önemli sorunlarla nasıl başa çıkacaklarını öğretmesi beklenir.

Bu rolünü oynarken öğretmen öğrencilerle içten ilgilenir, onlar gibi hissetmeye çalışır. Gözlemlere dayanarak, önemli noktaları belirler ve öğrencilerin sonuçlara nasıl gideceğini saptar. Öğrenmenin anlama ve önemi öğrenci tarafından benimsenir. Öğrenci alacağı notlara değil, başarıya odaklanır yüksek puan aldığından çok öğrendiği için mutlu olur. Bir lider olarak öğretmen de öğrencinin performansından dolayı onun mutluluğu paylaşır.

Öğretmen öğrencilerle ilişkilerinde açık, destekleyici, paylaşımcı ve içten davranışlar gösterir. Öğretmen sınıfta öğretim için vardır ve sınıfına liderlik eden kişidir.

Öğretmen, öğretim stratejisi yöntem ve tekniğini dersin hedeflerine ve konusuna göre seçse de, liderlik özelliklerini gösteremediği sürece öğretimde etkililiği sağlayamaz. Öğretmen, öğretimdeki etkililiğini öğretim liderliği rollerini oynayarak gösterebilir.

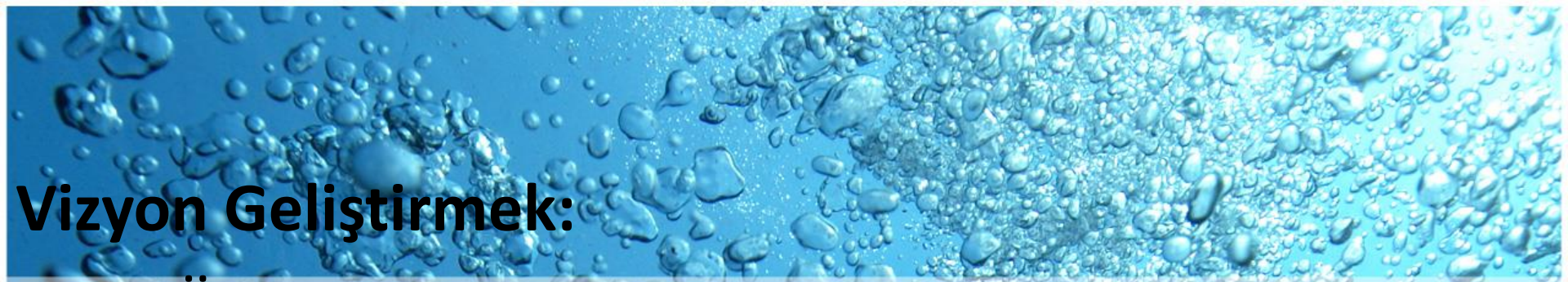

ÖĞRETİM LİDERLİĞİ ROLLERİ

Gruba Güven Vermek:

Lider konumunda bulunanların unutmamaları gereken temel nokta, birlikte çalıştıkları kişilere güvenmektir.

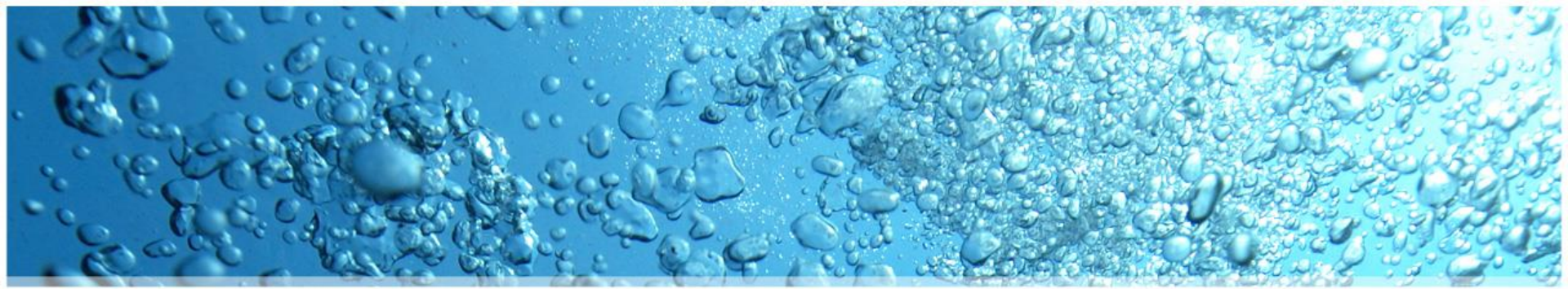
Eğer lider, grup üyelerine güvenmiyorsa veya grup üyeleri kendilerine güvenilmediğini düşünüyorsa, motive olmaları beklenemez. Okul müdürü; öğretmen, öğrenci ve velilere; öğretmen de öğrenci ve velilere güven verecek ortamı hazırlamalıdır. Güvene dayalı sınıf ortamlarında eğitim-öğretim süreçleri daha etkili işletilebilir.

Vizyon Geliřtirmek:

Öğrenciler nereye niçin gittiklerini; neyi niçin öğrendiklerini bilmek isterler ve sürekli değişen amaçlardan ve hedeflerden hoşlanmazlar.

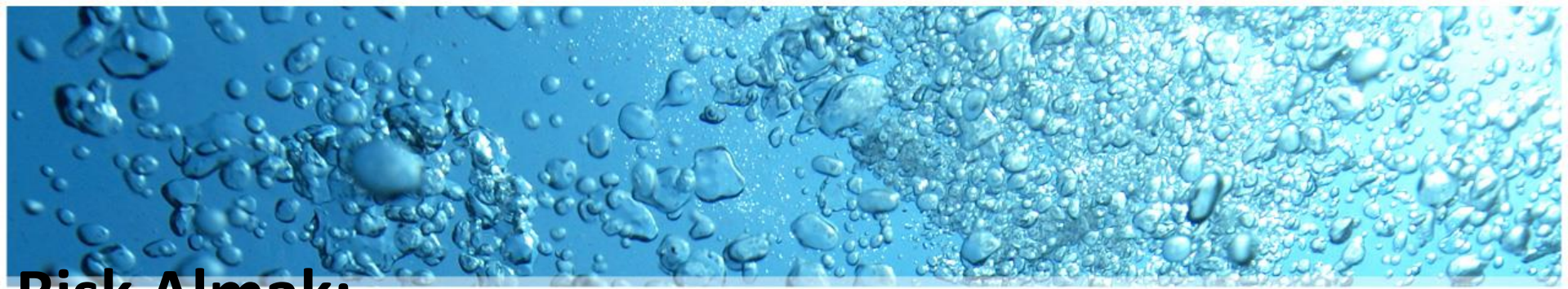
Öğretmen liderler, öğrenciler ve okulla ilgili önemli projeler geliştirirler ve diğer çalışanlarla paylaşırlar. Vizyonu olan öğretmenler, okul geliştirme etkinliklerinde görev alırlar, sınıf yönetiminde performanslarını fark ettirirler ve öğrencilerinin bireysel yeteneklerinin geliştirilmesine önemli katkılar getirirler.

Soğukkanlı Olmak:

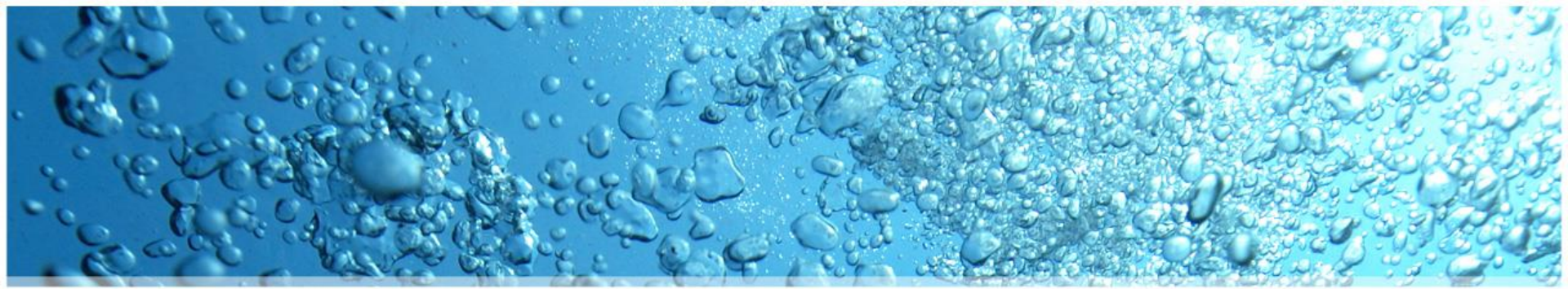
Sağlıklı kararlar,sakin ve soğukkanlı düşünce ve davranışlarla alınabilir. Etkin liderler, baskı altındayken bile sakin olmayı ve mantıklı davranmayı başarabilirler.

Öğretmenler sınıf ortamında pek çok istenmeyen durumla karşılaşabilirler. Bu durumlarda öğretmenin, soğuk kanlılığını koruyarak eğitsel değeri olan davranışı göstermesi beklenir.

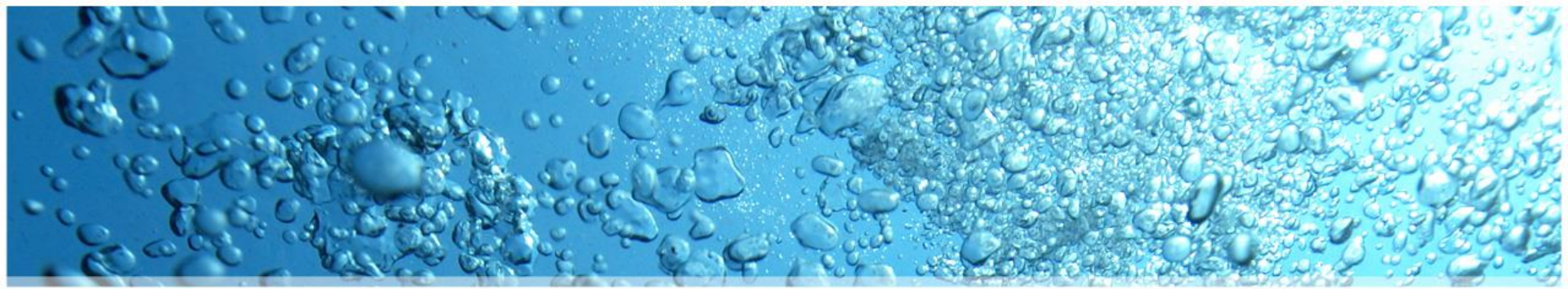
Risk Almak:

Güçlü ve etkili liderler, birlikte oldukları insanlardan sadece yakaladıkları fırsatları değerlendirmelerini beklemezler. Aynı zamanda yapabilecekleri hatalara karşı hazırlıklı olurlar. Başarısızlık korkusu, hiçbir zaman değişik ve farklı şeyler denemeye engel olmamalıdır. Eğitimsel hedeflere uygun gerekli önlemleri aldıktan sonra öğretmenin, gerektiğinde öğrenci başarısını arttıracak riskli kararlar alması beklenir.

Uzman Olmak:

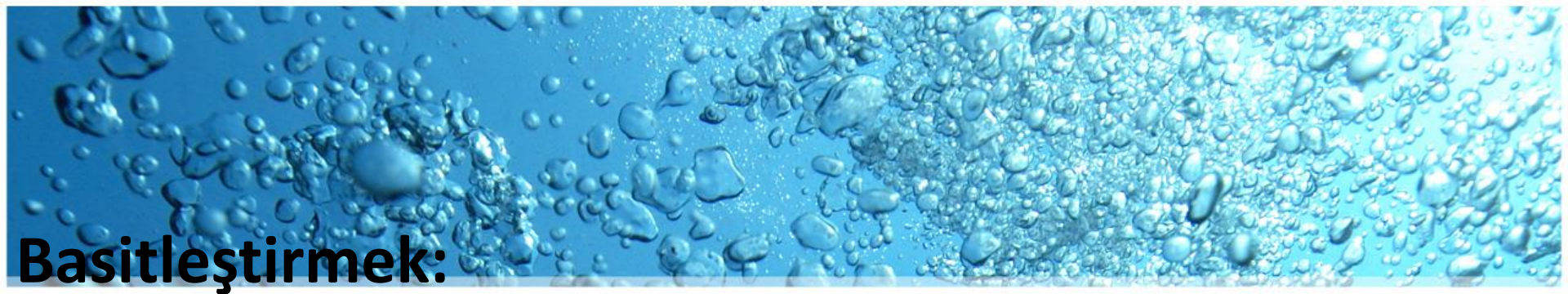
Öğretmen liderler, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür alanlarında yeterliliklerini göstererek vizyonlarını, çevreleriyle ve öğrencileriyle daha yüksek düzeyde paylaşabilirler.

Farklılıklara Önem Vermek:

Öğretmelerin, çeşitli konularda öğrencilerin karşılaştıkları farklı düşünce ve eleştirilerin sınıfta yansımalarına ve bunların tartışılmasına önem vermesi destek olması gerekir.

Ayrıca, sınıfta öğretmenin özgür bir sınıf atmosferi oluşturması, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine uygun sınıf iklimini hazırlaması ve bu iklimin bozulmasını sağlayacak etkenlere izin vermemesi gerekir.

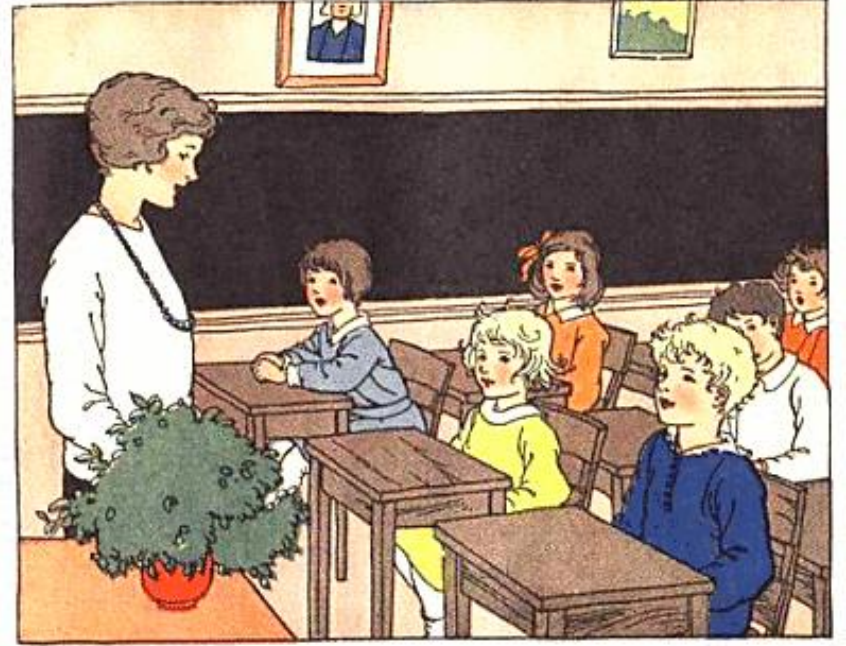
Basitleřtirmek:

Sınıfta bir lider olarak öğretmen konuları öğrencilerin düzeylerine göre düzenleyerek işlediği gibi sınıf içinde her türlü sorunları da basitleştirerek, doğru ve zamanında karar vermeyi başarır.

Öğretmen, sınıf yönetiminde akla gelmedik sorunlarla karşılaşabilir. Her durumda öğretmen, her sorunun insanlar için çözülebilecek olgular olduğunu kabul etmeli, soğuk kanlılıkla en karmaşık olayları bile basitleştirerek ve çevresiyle paylaşarak çözebilmelidir.

- Öğretmen liderler okuldaki bütün kararlara katıldıkları gibi kendileri de sınıf içi ve sınıf dışı çevrede **katılımı önemserler**, katılıma dayalı sınıf yönetiminin gereklerini yerine getirirler.
- Demokrasi, özgür bir toplum yeniliklerle beslemektir. Sınıf yönetiminde öğretmen, inanarak ve yaşayarak demokratik değerlerin ve yeniliklerin yerleştirilmesini ve yaşatılmasını mümkün hale getirebilir. Aksi durumda sadece demokratik değer ve ilkeleri öğrenen, katılımın önemini açıklayan fakat bunu düşünce ve davranışlarıyla gösteremeyen bireylerin yetiştirilmesi sağlanmış olur.

- Kısaca okulların yeterli sayıda öğretmene gereksinimi olmamakta, aynı zamanda yetenekli, mesleğine bağılı ve beklentilerin farkında olan ve bunları gerçekleştirmeye çalışan, liderlik özelliklerini gösteren öğretmenlere gereksinimi bulunmaktadır.

Okul Müdürlerinin Öğretim Liderliği Davranış Boyutları

- 1.Okul Amaçlarının Belirlenmesi ve Paylaşılması
2. Eğitim Programı ve Öğretim Sürecinin Yönetimi
- 3.Öğretim Süreci ve Öğrencilerin Değerlendirilmesi
- 4.Öğretmenlerin Desteklenmesi ve Geliştirilmesi

Okul yöneticisi, programların geliştirilmesi ve planlanması, okulda genel ve özel olarak gerçekleştirilen öğretimle kazandırılan bilgi, değer ve davranışların ölçülmesi ve değerlendirilmesi gibi sorumluluklara sahip olmalıdır. Yani okul yöneticisi "öğretim lideri" olmalıdır.